

מעורבות אבות בזירה הביתית - השפעות החקיקה, מדיניות מקומות העבודה והנורמות החברתיות

ד"ר אור ענבי

אוניברסיטת בר אילן והמכון הישראלי לדמוקרטיה

במרכזו של המחקר הנוכחי ניצב נושא האבהות בחברה הישראלית. מטרת המחקר להבין מה מידת המעורבות האבהית בזירה הביתית, בטיפול בילדים ובמטלות הבית השונות ומהם הגורמים המסבירים מידת מעורבות זו.

האבהות היא תופעה מובנית חברתית המעוצבת לפי תפיסות מרכזיות בחברות שונות בנוגע לתפקיד הנשים ולתפקיד הגברים בשתי הזירות המרכזיות בחייהם – העבודה והמשפחה. בעבר רווחה בחברות המערביות התפיסה כי תפקידם המרכזי של אבות מסתכם בפרנסת משפחתם, להיות ה- Breadwinner ומגד, תפקידן המרכזי של האימהות מסתכם במרחב הביתי, קרי טיפול בבית ובמשפחה, להיות ה- Caregiver. בעשורים האחרונים התערערה דיכטומיה זו ועלה במידה ניכרת שיעור הנשים הלוקחות חלק בשוק העבודה, וכיום ברוב המשפחות בישראל ישנם שני מפרנסים. נוסף על כך, חל שינוי בתפיסה החברתית בנושא תפקיד האב. עם השנים עלתה הציפייה החברתית מהאבות להגדיל את מידת מעורבותם בביתם, וכן עלתה הציפייה לחלוקה שוויונית יותר של מטלות הטיפול בילדים ובבית בין בני הזוג.

נוכח תהליכי שינוי אלו, המחקר מבקש למפות את הגורמים המעצבים את מידת מעורבותם של אבות ישראלים בביתם, ולבחון מהם החסמים העומדים בפני הגדלת המעורבות הן בטיפול בילדים הן במטלות הבית. המחקר נערך בקרב 705 גברים ישראלים שעמדו בתנאי הסף למחקר: יהודים, עובדים, הטרוסקסואלים, שיש להם לפחות ילד ביולוגי אחד שגילו עד שש שנים. המשתתפים מילאו שאלונים לדיווח עצמי באופן מקוון.

מן המחקר עולים מספר ממצאים מרכזיים המעמידים את המעורבות האבהית בזירה הביתית כתופעה רבת-ממדים, ויש לבחון כל אחד מממדיה בנפרד. הבדלים רבים התגלו במידת מעורבותם של אבות בזירה הביתית וחושפים את יחסי הכוח המגדריים בחברה. במקרים רבים בידי האבות יש כוח שאין בידי בנות זוגם, דבר המאפשר להם לבחור באילו מטלות, באילו שעות וכמה זמן לייחד למטלות הבית ולטיפול בילדים. אבות ישראלים, גם כיום, וגם אלה הדוגלים בעמדות מגדריות שוויוניות, במרבית המקרים הם עדיין בבחינת ה"עוזר" בזירה הביתית.

נוסף על כך, בישראל הרמה המוסדית וארגוני העבודה גם הם לא אחת מקשים על אבות להגדיל את מעורבותם בזירה ביתית. החקיקה המעודדת אבות ישראלים להיות מעורבים בטיפול בילדיהם לאחר הלידה מציבה את ישראל בתחתית מדינות ה-OECD, לצד שוק עבודה תובעני, הדוגל בשעות עבודה ארוכות, תוך השארת מקום מועט יחסית לזירה הביתית.